

Thema: Het einde van Jona, de profeet

PREEK
over Jona 4
op 17 mei 2020

Liturgie

Mededelingen van de kerkenraad

Votum en groet

LB 838 : 1,3 O grote God, die liefde zijt

Gebed

Gezang 158 : 1,2,3,4,5 GK Jona heeft God wel verstaan

Schriftlezing

• *Jona 4*

Preek Het einde van Jona, de profeet

Psalm 86 : 2,5,7

Apostolische Geloofsbelijdenis

Gezang 177 : 4 GK Vader van het leven, ik geloof in U

Dankzegging en voorbede

Collectemoment

Opwekking 630 Vader U bent goed

Zegen

Gemeente van de Heer Jezus Christus, broers en zussen,

En zo eindigt het met Jona met een boel *emotie*.

Je hoort het gelijk aan het begin van het laatste hoofdstuk.

Dit wekte grote ergernis bij Jona... (4,1).

Dat is emotie nummer één: ergernis, irritatie.

Jona ergert zich aan het slappe gedrag van zijn Zender, omdat – zo eindigde het in het hoofdstuk ervoor – de HEER terugkomt op wat Hij bedreigd had Nineve aan te doen.

Daar is Jona het dus niet mee eens.

Sterker: hij is er verontwaardigd over.

En niet zo'n beetje ook.

Als je het letterlijk weergeeft staat er dat het Jona ergerde met grote ergernis.

De ouderen onder ons herkennen de taal van de Statenvertaling: *dit verdroot Jona met groot verdriet*.

Daarin hoor je dat Jona zich mateloos irriteert.

En dan niet maar om een boom.

Of vanwege een gebeuren dat niet doorgaat.

Nee, ten diepste ergert Jona zich aan God.

Emotie nummer één.

En dan tegelijk maar emotie nummer twee.

Hij werd kwaad.

Boos op zijn Zender.

Daar spreekt de HEER Hem op aan: *Is het terecht dat je zo kwaad bent?* (4,4).
 Maar één keer is kennelijk niet voldoende voor deze emotie nummer twee.
 Er volgt na het verdorren van een boom die even snel groeit als hij weer verdort opnieuw dezelfde vraag, opnieuw gesteld door God: *is het terecht dat je zo kwaad bent?* (4,9).

Daar zit Jona te mokken – aan de oostkant van Nineve.

Dit is niet wat hij bedoeld had.

Dit is niet wat Nineve verdiend heeft.

Dit is niet eerlijk.

Als een kleuter is hij aan stampvoeten op Assyrische bodem.

Kwaad, kwaad en nog eens kwaad, nu zelfs het ene lichtpuntje van de wonderboom hem afgepakt is.

En dan de derde emotie – het verdriet.

Als jij al verdriet hebt om die wonderboom... zegt God (4,10).

Misschien lijkt het verdriet om de boom die hem schaduw bezorgde de minst heftige emotie.

Maar ook in die emotie blijkt dat het Jona alleen maar te doen is – om hem zelf.

Niet om die boom.

Niet om de mensen in Nineve.

Om nog maar te zwijgen van de beesten daar – dieren die God niet onbewogen laten!

Het gaat Jona alleen maar om... Jona.

Niets menselijks is deze man van God vreemd.

Verdriet – omdat de volle zon nu nog harder op zijn tere huid brandt, omdat hij nu nog meer last van het hele gebeuren heeft, omdat het voor hem nu alleen maar onverteerbaarder wordt, omdat hij de pijn van zijn kwaadheid en ergernis nu nog meer voelt.

**

Misschien kun je je iets voorstellen bij al die emotie.

Goed, kwaad op God zijn is onder ons misschien niet zo gebruikelijk.

Maar er zijn van die momenten dat je Hem niet volgt.

Als het je tegenzit in je leven.

Als er iets gebeurt wat je leven op z'n kop zet.

Als je te horen krijgt dat het naar het einde gaat.

Als je er niet aan moet denken wat het betekent om alleen verder te moeten.

Als...

Ach, er zijn zoveel situaties denkbaar dat je God even niet volgt.

En er zijn meer van die mannen van God die het er wel eens te kwaad mee hebben gehad.

Als je je Bijbel kent weet je het misschien van Elia.

Elia – die een meesterwerk verricht bij de berg Karmel.

Die het in z'n eentje had opneemt tegen meer dan 400 profeten van de Baäl.

Die het volk Israël – een volk dat vastzit in z'n landerigheid en lamlendigheid van het niet willen kiezen voor de HEER – ertoe brengt te erkennen: *De HEER is God, de HEER is God!* (1 Kon.18,39).

Dat was nog eens iets groots!

Maar Elia moet dit wonderlijke gebeuren in dienst van de HEER bekopen met een vlucht naar de berg Horeb, waar hij zelf wegzakt in een stuk lamlendigheid en lamlendigheid die even groot lijkt als de moedeloosheid en lamlendigheid die hij even eerder bestreden heeft.

Hij moet – net als Jona! – twee keer door de HEER tot de orde geroepen worden: *Elia, wat doe je hier?* (1 Kon. 19,9.13).

Ook hij kent het gevoel van verdriet, van kwaadheid, van irritatie: *Ik ben als enige overgebleven, en nu hebben ze het ook op mijn leven voorzien* (1 Kon. 19,14).

Je proeft de teleurstelling.

Heb je zó je best gedaan – en dat is het resultaat dat je op de vlucht moet voor je leven.

Wat een ellende!

Iets dergelijks zie je bij Jona.

Nee, ik heb niet gelijk de indruk dat hij zo ijverig is geweest als Elia. Wat dat betreft had hij (Jona) wel een voorbeeld kunnen nemen aan zijn voorganger (Elia).

Jona – hij heeft de onheilstijding aangezegd aan Nineve, die stad waar je drie dagen over deed om van de ene naar de andere kant te komen, zoals dat een hoofdstuk eerder verteld wordt (3,3).

Hij zal ongetwijfeld aan de westkant zijn begonnen om – niet veel meer dan drie dagen later – aan de meer heuvelachtige oostkant van Nineve af te wachten wat er van de stad zou worden.

Daar bleven nog 37 dagen voor over.

37 lange dagen, warme dagen – dagen waarin hij op zichzelf had kunnen reflecteren, zoals we dat tegenwoordig zo mooi noemen.

Maar in plaats van te groeien in zelfkennis groeit zijn ergernis met de dag.

Ergernis over Nineve.

En nog meer ergernis over de God die hem naar Nineve gestuurd heeft.

Het zal je Baas maar zijn...

En dan barst de bom van zijn emotie, zijn opgekropte woede: *Ach HEER, heb ik het niet gezegd toen ik nog thuis was? Daarom wilde ik naar Tarsis vluchten. Ik wist het wel...* (vs. 2).

Nu pas komt het eruit waarom hij destijds niet wilde.

Alles wat hij opgekropt heeft gooit hij eruit – geërgerd als hij is met grote ergernis, kwaad als hij is, verdrietig als hij is.

Hij houdt het gewoon niet meer.

En wij – we zien het gebeuren.

En hopelijk verbazen we ons – bekend als we zijn met het gebeuren en hoe het afloopt – over de felheid van de emotie.

Dit is nog een paar streepjes erger dan Elia.

Dit is niet alleen maar ergernis over wat God doet.

Dit is ergernis over wie Hij *is* (Douma).

**

En daar zit dan ook precies het kantelpunt in het gebeuren.

Niet zozeer bij Jona.

We weten niet hoe het met hem afloopt.

Wat er van hem geworden is – na Nineve.

Het einde van Jona is een open einde.

Je zou het er met hem nog eens over willen hebben: *Jona, hoe kijk je nou terug op het gebeuren in Nineve?*

Maar zo'n gesprek gaat er niet komen, want we weten het niet.

Het boek eindigt met een min of meer retorische vraag van de kant van God: *zou Ik dan geen verdriet hebben...?* (vs. 11) – zonder dat er een reactie van de hoofdpersoon op volgt.

Het lijkt een gemiste kans.

Als je het alleen betreft op Jona is het dat misschien – al zijn daar ook andere dingen over te zeggen.

Waar het vandaag om gaat is dat het òns gezegd wordt.

Hoor Jona – mokkend, boos, verdrietig – zeggen: *u bent een God die genadig is en liefdevol, geduldig en trouw, en tot vergeving bereid* (4,2).

Als hij dat er uitgooit – dan doet hij dat wel in zijn emotie, maar dan gebruikt de HEER hem in zijn majesteit – ook voor ons.

Dan profeteert Jona – al is het niet uitgesloten dat het tegen wil en dank is.

Dan laat hij, de onwillige profeet (Keller), in zijn emotie zien wie God is.

Je zou kunnen zeggen: tegen de achtergrond van Jona's donkere emoties schittert het licht van de emotie van God.

Het zijn *profetische* woorden die Jona spreekt.

Woorden die de kern van zijn profetie raken.

Sterker: eigenlijk zijn dit de enige profetische woorden die we van Jona te horen krijgen. Maar dan wel woorden met een enorme lading (4,2)!

- *U bent genadig.*
- *U bent liefdevol.*
- *U bent geduldig.*
- *U bent trouw.*
- *U bent bereid te vergeven.*

Over elk van die dingen valt apart wel iets te zeggen – maar ik houd me in, al kost me dat moeite.

In alles wat Jona eruit gooit blinkt Gods *goedheid*.

Het is Gods goedheid die blijkt in zijn liefde en in zijn rechtvaardigheid.

Die liefde laat God zien – in het feit dat Hij Nineve spaart.

Het heeft geluisterd naar het woord van God.

Het heeft in woord en daad laten zien wat bekering is.

In zijn liefde komt God er daarom op terug om de stad om te keren.

Gods liefde – als bewijs van zijn *goedheid*.

Maar die goedheid heeft God niet minder duidelijk laten zien toen de stad van Hem te horen kreeg dat de stad van de aardbodem zou worden weggevaagd (3,4).

Gods goedheid blijkt in zijn sparende liefde.

Maar niet minder blijkt zijn goedheid in zijn dreiging met de ondergang, in het feit dat Hij *rechtvaardig* is.

Voor ons gevoel zijn dat twee heel verschillende dingen.

Je bent òf liefdevol, òf je bent rechtvaardig.

Maar bij God liggen die twee, liefde en recht, volmaakt in één lijn.

En nergens beter heeft Hij dat laten zien dan aan het kruis van zijn liefde, in de Zoon van zijn liefde, die daar de straf die wij verdiend hadden heeft ondergaan.

God zou – zo zegt iemand – niet oneindig en volmaakt goed kunnen zijn, als Hij niet oneindig liefdevol en volmaakt rechtvaardig was (Keller).

Hoor het Jona zeggen – geëmotioneerd als hij is.

Dan spreekt Hij over Gods emoties, over Gods warmte uitstraling naar Nineve, naar de stad, naar de mensen en de dieren, naar ons!

- *U bent genadig.*
- *U bent liefdevol.*
- *U bent geduldig.*
- *U bent trouw.*
- *U bent bereid te vergeven.*

Voor Jona staan – misschien wel net als soms voor ons – liefde en recht op gespannen voet. Nineve moet plat. Nineve verdient geen genade. Zo denkt Jona. Maar laat je dan verrassen door het einde – dat open einde.

Want daar hoor je God zeggen: weet je dan niet dat er in Nineve *mensen* wonen; weet je dan niet dat de beesten ook *schepsels* zijn die ik heb gemaakt.

Weet je het niet – dat God er niet alleen is voor gelovigen?

Weet je het niet – dat Hij zijn zon vandaag niet alleen voor jou laat schijnen?

Weet je het niet – dat de regen geen onderscheid maakt tussen de akker van de gelovige en die van de ongelovige?

Weet je het niet??

**

Dat open einde is zo wonderlijk.

Het confronteert je misschien met je eigen gevoel, je eigen emotie.

Misschien ken je het – dat gevoel van irritatie, van kwaadheid, van verdriet.

Misschien ken je het – wat het met je doet als je bang bent dat dingen stuk gaan, als je bang bent voor wat er boven je hoofd hangt, als je bang bent dat je relatie op de klippen loopt, als je bang bent dat er straks helemaal geen werk meer is voor jou.

Wie kent het niet? – zou ik haast vragen.

Misschien niet zo heftig als Jona – bij wie de emotie is als een vulkaan die tot uitbarsting komt.

Wat is het dan heerlijk te horen over de *goedheid* van God.

De vulkaan van menselijke emotie wordt gedoofd met de milde regen van Gods goedheid.

Zijn genade – groots!

Zijn liefde – ongekend.

Zijn geduld – langzaam van toorn is Hij (Lettinga).

Zijn trouw – die Hij laat zien in Christus.

Zijn vergaande bereidheid om een wereld op weg naar Pinksteren redding te bezorgen.

Tegen de donkere achtergrond van diepe en ook donkere menselijke emoties schittert het licht van zijn goddelijke goedheid.

In zijn liefde en recht is Hij een open boek.

Wij sluiten het boek van Jona – met misschien de vraag hoe het met Jona afgelopen is, hoe het hem vergaan is, wat het hem gedaan heeft.

Maar laat boven die vraag uitgaan dat het geen vraag is hoe groot, hoe goed, hoe liefdevol en tegelijk rechtvaardig deze God is.

*Zou Ik dan geen verdriet hebben om Nineve, die grote stad – zo vraagt Hij aan Jona.
Zou Ik dan geen verdriet hebben om deze wereld, mijn wereld, de wereld waarin jij je
plaats inneemt – zo vraagt Hij aan mij en aan jou.
Goeie vraag!*

Amen.